

Årlig hjälpsådd för mer och bättre vall – norska försök och erfarenheter

Avkastningen går ned med ökad vallålder, inte minst i intensiva skördesystem som många av våra vallväxter tål dåligt. Det är dyrt att förnya vall med plöjning. För att minska odlingskostnaderna kan plöjningsfria metoder vara av intresse. Det är ofta svårt att lyckas med direktsådd i äldre vall. Kan årlig hjälpsådd redan från tidig vallålder vara ett sätt att förlänga vallens liggtid? Frågeställningen är aktuell för både svenska och norska vallodlare.

Sådd vid vältning ingen framgång

För några år sedan provade man i svenska försök att årligen, från första till fjärde vallåret, så in vallfrö i samband med vältning på våren. Till insådden användes engelskt rajgräs blandat med rödklöver, medan den existerande vallen var sådd med en konventionell fröblandning med bl.a. timotej (SW 942 Maxi Bas). Varken avkastning eller foderkvalitet förbättrades dock. Återväxtskördarna ökade visserligen något i den hjälpsådda vallen, men eftersom förstaskördarna minskade något (troligen p.g.a. skador av vältningen) blev årsskördarna inte större än i kontrollbehandlingen utan hjälpsådd. Slutsatsen blev därmed att det inte är ekonomiskt att försöka förlänga vallens liggtid genom årlig hjälpsådd (Andersson, 2008).

Figur 2. Närbild av vall efter flytgödselsådd med spridaren i figur 1.

Sådd vid gödsling kan vara bättre

I Norge är det också av intresse att försöka öka vallarnas liggtid genom hjälpsådd, och det är något som praktiseras av många lantbrukare med upplevt positivt

Figur 1. Stallgödselspridare med aggregat för flytgödselsådd av vallfrö från Agromiljø AS. Maskinen på bilden är en prototyp med harvpinnar som bearbetar vallsvålen lätt i samband med utmatningen. Gödseln pumpas till spridaren från lager eller tankvagn utanför fältet genom en slang.

resultat. Det är också stort intresse för att reducera antalet körningar. En pionjär i detta arbete är firman Agromiljø AS som bl.a. utvecklar teknik för s.k. "våtsåing" där vallfrö blandas med flytgödsel för "kombisådd" av vallfrö och stallgödsel (figur 1 och 2). Metoden kallas i Sverige för flytgödselsådd och har här kanske framför allt använts vid sådd av raps.

Norska försök med flytgödselsådd

I en nyligen genomförd försöksserie i Norge har vi provat att årligen från första till tredje vallåret hjälpså engelskt rajgräs på våren med flytgödselsåtteknik. Till insådden har använts 30 kg engelskt rajgräs av en kommersiell sortblandning (Spire Surför Pluss 100 som innehåller 6–7 sorter av engelskt rajgräs och en sort av hybridrajgräs med viktfördelning 90:10). Kontrollrutorna har erhållit flytgödsel med samma maskin och mängd men utan frö. Försöken har lagts ut i yngre vall med timotej m.fl. arter. Totalt har åtta försök genomförts med en geografisk spridning från Lofoten i norr till Jæren och Dalane söder om Stavanger, med tyngdpunkt på vallintensiva distrikt i sydväst. Försöken har skördats upp till tre gånger per år i tre

vallår samt förstaskörd fjärde året (2016) för att se efterverkan.

Etableringen av rajgräset har ofta lyckats bra, även om man under vissa år i vissa försöksfält har haft problem med för stark konkurrens från den existerande vallen för att insådden skall göra sig gällande. Erfarenheten är att fröna ofta gror men att fröplantorna ibland kan tyna bort om inte särskilda åtgärder sätts in för att reducera konkurrensen från äldre vallplanter. Innehållet av rajgräs på hösten det tredje året med hjälpsådd varierade mellan 8 och 39 % (genomsnitt 20 % för sju försök). I likhet med de svenska försöken med hjälpsådd fick man dock inte någon tydlig effekt på avkastningen, som var 12 640 kg ts/ha med hjälpsådd och 12 590 kg ts/ha utan hjälpsådd (genomsnitt för vall II och III). I ett av försöken, beläget på Jæren, fick man dock ett merutbyte på 1 230 kg ts/ha/år. Vi väntar på resultaten från vall IV samt kvalitetsanalyser, men så här långt kan man konstatera att hjälpsådden endast i undantagsfall har påverkat avkastningen. Det bör dock påpekas att skördenivån i försöken var osedvanligt hög, vilket möjligen kan ha bidragit till det svaga utbytet av hjälpsådden.

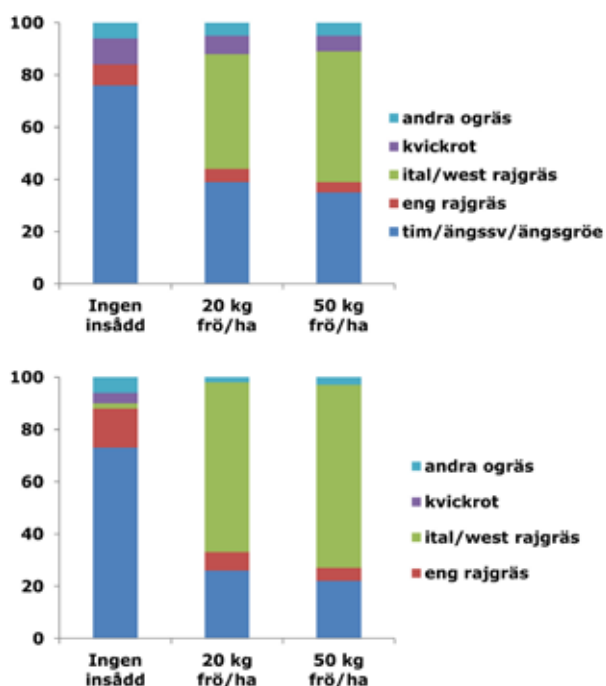
Forts. nästa sida

Markpackning kan påverka

Flytgödselsåtekniken är en del i ett större system som Agromiljø utvecklar med fokus på minimerad körbelastning. I detta system pumpas flytgödseln ut till den traktorburna spridaren genom en kraftig slang från lagret eller från en tankvagn utanför fältet. Därmed får man ett betydligt lättare ekipage än vid konventionell flytgödsling (figur 1). Vi har inte mätt markpackningsgraden i försöket med hjälpsådd men det är inte otänkbart att reducerad körbelastning i samband med gödslingen av dessa fält kan ha bidragit till den generellt höga skördenivån. Körskador och markpackning är dock starkt beroende av många olika faktorer, såsom jordart och fuktighetsgrad, så det går inte att generellt uttala sig om vilken betydelse den reducerade körbelastningen har haft för avkastningen på försöksfälten.

Olika gräsarter kan användas

Som ett alternativ till engelskt rajgräs hjälpsås en del norska vallar regelbundet med westerwoldiskt och/eller italienskt rajgräs. Tanken med detta är att öka avkastningen och inte minst att utnyttja den kraftiga tillväxten hos dessa gräs som ett led i ogräskampen. Detta är också en frågeställning som vi har studerat i försök vid NIBIO:s försöksstation Særheim på Jæren. I en äldre vall med timotej som dominerande kulturgräs och mycket kvickrot provade vi att så in en fröblandning med westerwoldiskt och italienskt rajgräs på våren två år i rad, 2013 och 2014, med flytgödselsådd. Utslaget för hjälpsådd var positivt med både större avkastning (merskörd 600–1 600 kg ts/ha beroende på utsädesmängd och vallår) och mindre kvickrot och andra ogräs jämfört med referensen utan rajgräs (figur 3).

Figur 3. Utveckling av botanisk sammansättning (% av ts i 1:a skörd) från (uppfifrån räknat) år 2 till år 3 i 3-årigt försök med årlig hjälpsådd med westerwoldiskt och italienskt rajgräs i ogräsrik äldre vall.

Ytterligare en effekt av hjälpsådden var att vallbeståndet, efter att det ett- och tvååriga rajgräset hade utvintrat, resulterade i ett betydligt öppnare bestånd än vid försöksstart. Här skulle man kunna tänka sig att det skulle ha gått att direktså småfröiga arter som timotej och vitklöver med gott resultat, arter som annars är svårare att lyckas med vid direktsådd än storfröigare arter med snabb etablering som rajgräs. Insådd med kortvarigt rajgräs på detta sätt skulle i så fall kunna utvecklas till ett alternativ till att spruta bort den existerande vallen med glyfosat inför direktsådd. Detta ska testas i kommande försök.

Figur 4. Hjälpsådd efter andra skörd med fårbete av återväxten för att reducera konkurrensen.

Nya försök

De presenterade försöken är genomförda i ett projektsamarbete mellan Agromiljø AS, NIBIO och NLR, med samfinansiering från Agromiljø AS och en regional forskningsfond, RFFVEST.

Vi går nu vidare med ny forskning och utveckling inom temat vallrenovering med minimerad jordbearbetning, bl.a. inom ramen för det nystartade projektet Kostnadseffektiv grovfoderproduktion (FOREFF) där ett av delmålen är att skaffa mer grundläggande kunskaper om hur utfallet av direktsådd påverkas av nyckelegenskaper hos den existerande vallen. Detta görs för att i förlängningen kunna utveckla verktyg för beslutstöd angående behov av och metodval vid renovering av vall. Här ingår bl.a. försök med flytgödselsådd efter andra skörd med betning av återväxten för att släppa ned ljus till de spirande vallplantorna (figur 4). Den norska motsvarigheten till SLF, "Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri" och en rad näringsintressenter bidrar med resurser.

Mats Höglind, NIBIO, Stavanger, tel: +47 404 75 391, e-post: mats.hoglund@nibio.no

Lästips

Andersson, P.-A. 2008. Långliggande vallar med årlig insädd. Försöksrapport 2007 Animaliebältet, s. 16–18. <http://www.animaliebaltet.se/F%F6rs%F6ksrapport/2007/Sid%202%20-%202026.pdf>

Nesheim, L. m.fl. 2010. Våtsång av eng og åkervekster. Bioforsk Rapport Vol 5, 106. <http://www.bioforsk.no/ikbViewer/Content/73047/RAPPORT%20vaatsaaing.pdf>

OptiVall™
OPTIMERAR DIN VALLODLING
Ett enkelt val!

Nya blandningar 2017!

Optifår
GEV Kvalitet

Mer info om OptiVall på hemsidan!

scandinavianseed.se

Höga råproteinhalter i vallskörden 2016

Vallanalyserna 2016 kan snabbt sammanfattas med hög råproteinhalt, relativt svaga energivärden och aningen högre torrsbstanshalt än föregående år. Skördeåret var förhållandevis torrt, men som så ofta i vårt avlånga land var det skillnader mellan nord och syd och mellan olika delar av växtodlingssäsongen.

Skillnaderna är inte enorma. Råproteinhalten är ca 15 % av torrsbstansen (ts) i medeltal i hela landet i årets skörd, mot ca 14 % skördeåret 2015 (tabell 1). Uppgifterna skall ses som preliminära då endast några tusen prover ännu kommit in för analys, men trenden är trots allt tydlig. Även om en procentenhet kan te sig lite betyder det en hel del i foderstaten. Vi ser även en tendens till lite mindre energiinnehåll än 2015, bara någon tiondel av en megajoule, men ändå. Denna kombination av högre råprotein och lägre energi förväntas ge högre ureahalt i mjölken. Halterna i Kokontrollens ureamätningar har också varit högre redan nu i augusti och september.

Tabell 1. Medelvärden för analyserade vallfoderprover i Sverige skördeåret 2016 (till och med slutet av september), jämfört med resultatet 2015

	2015		2016		
	Skörd	1	2	1	2
Torrsubstans, %		39	41	41	43
Rp, g/kg ts		137	144	149	155
NEL 20, g/kg ts		6,1	5,8	5,9	5,7
NDF, g/kg ts		462	466	478	452

Torr växtsäsong

En grov sammanfattning av vädret i somras är att det var torrt, även om många kan bekräfta att tydliga undantag förekom periodvis, och mer i vissa regioner än i andra. Det torra vädret återspeglas lite i ensilageprovernas torrsbstanshalt. Årets skörd håller ungefär 42 % ts vilket är ca 2 procentenheter högre än förra årets skörd.

Om man nu vågar påstå att det generellt sett var fint skördeväder för vällen, så borde det ha borgat för bra hygienisk kvalitet.

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2016.

Manusstopp

Nr 7 18 nov

Utgivning

16 dec

Redaktionskommitté: Nilla Nilsdotter-Linde, ansvarig utgivare, tel: 070-662 74 05, e-post: Nilla.Nilsdotter-Linde@slu.se

Gun Bernes, tel: 090-786 87 44, e-post: gun.bernes@slu.se

Red. o layout: **Irène Persson**,

tel: 070-616 66 27, e-post: irenee.persson@gmail.com

Vill du bli medlem i Svenska Vallföreningen? Betala 400 kr till pg. 72 27 23-4 eller bg. 108-9705 och ange namn och adress.

ISSN 1653-8064

Men detta går inte att tydligt läsa ut av statistiken, annat än möjligen att andraskörden har lägre ammoniumtal. Ammoniumtalet är en bra och prisvärd mätare på hygienisk kvalitet. Varför kan vi då inte se tydligt bättre hygienisk kvalitet i ensilaget? En del av svaret kan vara att torrare grönmassa är svårare att packa i silon (tar längre tid). När vädret är fint och förtorkningen går snabbt blir det ofta lite stress över inläggningen och packningstiden kan då hamna på offeraltaret. Detta är inte bra. Packningen måste få ta tid för den är extremt viktig för en bra ensileringsprocess. Om packningen och allt annat i ensileringsarbetet ges omsorg, så kan ett skördeår med så fint väder som 2016 ge absolut toppkvalitet på vallfodret, och det är säkerligen många som har det i år.

Fiberhalt och avkastning

Fiberhalten mätt som NDF per kg ts ser ut att vara lite högre i årets förstaskörd jämfört med den i fjol. Å andra sidan finns en tendens till lite lägre fiberhalt i andraskörden. Skillnaderna är dock inte stora.

Torra somrar brukar ge mindre skördemängd. Det finns inga säkra uppgifter om skördemängd tillgängliga, men det har som tidigare nämnts varit regionala skillnader. Norrut i vårt land var det omväxlande väder i samband med förstaskörden vilket innebar att vissa som skördade tidigt fick mycket bra kvalitet, men lite mindre mängd. De som väntade in lite större mängd hamnade i svårt skördeväder med utdragen skörd som följd. Agerandet vid förstaskörden fick sedan olika konsekvenser för andraskörden.

Anders H. Gustafsson, Växa Sverige, tel: 010-471 06 32, e-post: anders.h.gustafsson@vxa.se

Vallkonferens i Uppsala 7-8 februari 2017

Den viktigaste grödan för idisslare och hästar är vällen. Programmet vänder sig till rådgivare och andra intresserade av odling och utfodring av vall. Ur innehållet:

- Forskningsresultat från de senaste årens vallfoderförsök
- N-gödsling och skördestrategier
- Konservering och förluster
- Grovfoderverktyget
- Vallmästarna – hur gör de för att lyckas?

Anmäl från
1 nov.!

Välkommen med din anmälan till lägst pris
senast 11 december! www.slu.se/vallkonferens-2017

SLU, Växa Sverige, Hushållningssällskapen, LRF Mjölke

Från frö till färdigt foder

Kostnadseffektiv rådgivning för bättre lönsamhet

- Foderbehovet styr gårdens växtodling på ett helt nytt sätt
- Tidseffektivt med båda expertiser på plats
- Enklare att gå vidare med större förändringar i gårdens produktion
- Möjlighet att få råd om nya grödor ex. majs och åkerböna
- Handlingsplan för fortsatta arbete och uppföljning

Vill du veta mer - kontakta din rådgivare eller Magdalena Petersson 010-471 03 13

Räkna
med oss

Läs mer om våra tjänster på www.vxa.se

VÄXA
SVERIGE

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan

Posttidning **B**

Avs: Hushållningssällskapet

Box 5007, 514 05 LÅNGHEM

Välkommen till

Årsmötesseminarium och årsmöte i Svenska Vallföreningen Torsdagen den 1 december 2016

Grovfoder för lönsam mjölkproduktion

Program

- 9.30 Kaffe och smörgås
- 10.00 Vi hälsas välkomna till Nötcenter Viken, Lantmännen Lantbruks försöksgård för foderförsök med vallväxter och kraftfoder samt avelsverksamhet med embryoproduktion och prövning av tjurmodrar i samarbete med Viking Genetics.
Platschef Margareta Nord-Karlsson
- 10.15 Utfodringsförsök på Viken – jämförelse rörsvingel Swaj och timotej Switch
Försöksledare Christina Nyemad, Lantmännen Lantbruk
- 10.35 Vall- och ensileringsförsök med lusern och rödklöver från Rådde gård – effekt på proteinkvalitet
Forskningsledare Elisabet Nadeau, SLU/Hushållningssällskapet Sjuhärad
- 10.50 Precisionsodling i vall – vad händer inom detta område?
Programkoordinator Sofia Kämpe, AgroVäst Skara
- 11.00 Gräsarter i vallen – resultat från försöksserie med olika vallfröblandningar
Försöksledare Ola Hallin, Hushållningssällskapet Sjuhärad/Rådgivarna Sjuhärad
- 11.20 Visning av Nötcenter Vikens anläggningar
- 12.00 Lunch – med bildspel från EGF
- 13.00 Årsmötesförhandlingar
- 14.00 Hur står sig svenska produktionskostnader på mjölkgårdar jämfört med europeiska?
EDF – European Dairy Farmers – jämför årligen produktionskostnader på gårdar i Europa. Olika förutsättningar och strategier för foderodling påverkar kostnadsbilden.
Företagsrådgivare Susanne Bååth Jacobsson, Växa Sverige
- 14.50 Eftermiddagsfika
- 15.00 Från frö till färdigt foder – rådgivare samarbetar så att foderbehovet styr gårdens växtodling på ett bättre sätt.
Foderrådgivare Malin Fröjelin, Växa Sverige
- 15.30 Kort info om EuroDairy och Inno4Grass – projekt som ligger i startgroparna, samt Vallkonferens 2017, 7–8 februari, SLU Uppsala
Elisabet Nadeau och Nilla Nilsson-Linde, SLU
- 15.45 Avslutning

Plats: Nötcenter Viken AB, Falköping
www.lantmannenlantbruk.se/sv/om-oss/bolag-inom-lantbruk

Hitta hit: För er som kommer till Falköping norr eller söder ifrån på väg 46 eller västerifrån på väg 47 – kör mot Jönköping. Viken ligger ca 2 km österut mot Jönköping från rondellen vid Rasta. Från Jönköping *.

Kostnad: 300 kr för hela dagen inklusive förtäring

Anmälan: **Senast 23 november** till Maria Wahlquist, tel: 076-771 42 44, e-post: vallquist@gmail.com
Uppge namn, mobilnummer samt fakturaadress (vi fakturerar kostnaden).

Information: Anna Carlsson, Svenska Vallföreningen, tel: 070-970 12 06, e-post: carlsson@skogsgard.se

Reseersättning: Svenska Vallföreningen står för resekostnaderna (billigaste färdstätt) för två styrelserepresentanter från lokalföreningarna (eller kontaktperson där förening saknas).

Ta kontakt med en styrelserepresentant i din lokala förening för samäkning!

Svenska Vallföreningen
i samarbete med
Skaraborgs Vallförening och Växa Sverige

VÄXA
SVERIGE

